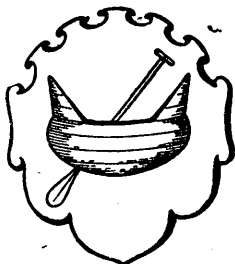

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁÓDZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, parter, tel. 128-00.
Adminstr. czynna od g. 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ceny ogłoszeń: Zwyczajne: 1 kolumna — zł. 50.—; 1/2 kolumny — zł. 25.—; 1/4 kol. — zł. 15; 1/8 kol. — zł. 7.50. Drobne po 5 gr. za 1 wyraz najmniejsze ogłoszenie gr. 50.

Prenumerata: Miesięcznie zł. 1.—

Geny egzemplarza zł. 0.30.

Nr. 49 (528)

Łódź, dnia 3 grudnia 1929 r.

Rok XI

Treść numeru: Sprawozdanie z działalności Wydziału Budownictwa w roku 1928 (dok.). — Sprawozdanie z działalności Wydziału Finansowego w r. budż. 1928/29. — Sprawozdanie z działalności Wydziału Statystycznego w latach 1927 i 1928. — Ruch służbowy za m. wrzesień roku 1929. — Ruch wydawniczy. — Kronika Miejska. — Z życia miast polskich.

Sprawozdanie

z działalności Wydziału Budownictwa w r. 1928.

(Dokończenie).

6. ODDZIAŁ REGULACJI MIASTA. *)

Poza tem Oddział Regulacji Miasta opracował szereg fragmentów szczegółowych projektów regulacyjnych, mianowicie:

1. szkic do projektu regulacji północnej części miasta w skali 1:5000, obejmujący obszar między ulicami Brzezińską, Zgierską, a północno-wschodnimi granicami miasta o powierzchni około 450 ha;
2. szkic do projektu regulacji wschodniej części miasta w skali 1:2000, obejmujący obszar między ulicami Zagajnikową, przedłużeniem Południowej, Konstytucyjnej, a parkiem 3-go Maja o powierzchni około 65 ha;
3. projekt regulacji ul. Brzezińskiej;
4. projekt regulacji ul. Napiórkowskiego;
5. projekt regulacji ul. Wierzbowej;
6. projekt regulacji ul. Narutowicza na odcinku od Placu Dąbrowskiego do ul. Tramwajowej;
7. wkreślono na planach miasta w skali 1:1000 regulację części dzielnic Chojny, Radogoszcz zachodni i Bałuty Stare;
8. kontynuowano prace celem przygotowania podstaw szczegółowego planu zabudowy i w tym celu spantografowano 227 arkuszy planów pomiarowych, dostarczonych przez Oddział Pomiarów.

Oprócz tego uzgodniono z zamierzeniami regulacyjnymi 274 planów parcelacyjnych, zaopatrując je w nowe linje regulacyjne; załatwiono 1117 projektów budowlanych oraz 2060 spraw bieżących.

*) P. Nr. 48 „Dziennika Zarządu m. Łodzi” z dn. 26. XI. 1929 r.

Posiedzeń i konferencji w sprawie regulacji miasta odbyto 49. Poza-tem przedstawiciel Oddziału stale brał udział w posiedzeniach Inspekcji Budowlanej.

7. ODDZIAŁ ARCHITEKTONICZNY.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano roboty budowlane przy wykończeniu, względnie przy dalszej budowie następujących gmachów miejskich:

Wykończono gmach szkolny przy ul. Podmiejskiej 21 i Wspólnej Nr. 5/7, uzupełniano roboty przy wykończeniu budynków szkolnych przy ul. Zagajnikowej Nr. 54, Nowo-Marysińskiej Nr. 27, Nowo-Targowej 24, Drewnowskiej Nr. 88, na Nowem Rokiciu, oraz prowadzono budowę gmachów przy ul. Łęczyckiej Nr. 13 i Aleksandrowskiej 124.

Oprócz gmachów szkolnych wybudowano i oddano do użytku Sanatorium dla dzieci lekko-gruźliczych w Łągiewnikach, prowadzono w dalszym ciągu roboty przy wykończeniu domu wychowawczego, ul. Przędzalniana Nr. 66 i domu dla bezdomnych przy ul. Napiórkowskiego Nr. 76.

W okresie sprawozdawczym rozpisano nieograniczony konkurs publiczny na sporządzenie szkiców na budowę 2-ch kolonij mieszkaniowych w Łodzi na Polesiu Konstantynowskim i Nowem Rokiciu.

Nadesłano ogółem projektów szkicowych 46;

Nagrody za szkice kolonji na Polesiu Konstantynowskim otrzymały następujące osoby:

I nagroda — arch. S. Monasterski i R. Ostoja-Chodkowski z Warszawy,

II nagroda — J. Łukasik i arch. M. Słońska z Warszawy,

III nagroda — W. Szereszewski i arch. J. Berliner z Łodzi i Warszawy.

Wyróżniono pracę arch. R. Gutta i J. Jankowskiego z Warszawy — oraz poza konkursem wyróżniona została praca arch. W. Lisowskiego z Łodzi.

Nagrody za szkice kolonji na Nowem Rokiciu otrzymały następujące osoby:

I nagroda — arch. R. Gutt i arch. J. Jankowski z Warszawy,

II nagroda — arch. W. Weker i arch. J. Żurawski z Warszawy,

III nagroda — J. Dobrzyńska i arch. Z. Łoboda.

Wyróżniono pracę arch. J. Łęczyckiego i M. Łęczyckiego z Łodzi, jako pierwsze odznaczenie, w długiemi odznaczeniu wyróżniono pracę arch. F. Morawskiego z Warszawy i w trzeciem odznaczeniu arch. J. Łukasika i arch. M. Słońską z Warszawy.

Sąd konkursowy przy rozpatrywaniu projektów orzekł, że żaden z nagrodzonych, względnie wyróżnionych projektów na Polesie Konstantynowskie bez znaczniejszych zmian nie może być zalecony do wykonania.

Magistrat m. Łodzi, na wniosek przewodniczącego Wydziału Budownictwa, na posiedzeniu w dniu 12.IV. 1928 r. uchwalił powierzyć opracowanie szkiców kolonji mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim autorom II nagrody, inż. arch. M. Słońskiej i inż. arch. J. Łukasikowi, oraz autorom III nagrody, inż. arch. W. Szereszewskiemu i inż. arch. J. Berlinerowi.

W dniu 27 kwietnia 1928 roku specjalna Komisja przyjęła przedłożony projekt i w tymże dniu Magistrat upoważnił Wydział Budownictwa

do zawarcia z architektami odpowiednich umów na sporządzenie planów budowlanych i kosztorysów na budowę kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim.

Autorom I nagrody p. arch. R. Guttowi i J. Jankowskiemu powierzono sporządzenie planów policyjno-budowlanych i kosztorysów budowy kolonii mieszkaniowej na Nowem Rokiciu.

Plany policyjno-budowlane i kosztorysy na budowę wyżej wymienionych 2-ch kolonii mieszkaniowych zostały przez architektów wykonane i przez Inspekcję Budowlaną w dniu 12.VI. 1928 roku po szczegółowym rozpatrzeniu zatwierdzone.

Prace około budowy kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim rozpoczęto w dniu 1 sierpnia 1928 roku; na terenie tym wybudowano 20 trzypiętrowych kamienic, które w przeciągu czterech miesięcy wprowadzono pod dach.

Zużyto cegły na budowę tych kamienic około 22 milionów sztuk. Ogółem na budowę gmachów miejskich od 1 stycznia do 31 grudnia 1928 roku — Zarząd Miejski wydatkował zł. 8,817,933.85.

8. KOMITET ROZBUDOWY MIASTA.

Komitet Rozbudowy Miasta, wybrany przez Radę Miejską w dniu 19 stycznia 1928 roku, składa się — stosownie do przepisów Rozporządzenia o rozbudowie miasta z dnia 22 kwietnia 1927 roku i Rozporządzenia Wykonawczego z dnia 3 listopada 1927 roku — z 12 osób.

W skład Komitetu wchodzi: 1) prezydent Ziemięcki — przewodniczący, 2) ławnik Izdebski — zastępca, 3) prezes Rady Miejskiej inż. Holcgreber, 4) radny Milman, 5) radny Potkański, 6) radny Cyrański, 7) dr. Mierzyński — przedstawiciel Tow. „Lokator”, 8) p. St. Pawłowski — przedstawiciel Związku Prac. Kolejowych, 9) ławnik Kuk — przedstawiciel Organizacji Robotniczych, 10) radny Bialer — przedstawiciel Stow. Właścicieli Nieruchomości, 11) radny Pogonowski — przedstawiciel Stow. Właścicieli Nieruchomości, 12) p. Fr. Waszkiewicz — przedstawiciel P. Zw. Zawodowych. W obradach Komitetu biorą nadto udział: inż. Sunderland — przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego, dr. Skalski — przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego, dr. Rutowicz — przedstawiciel Banku Gospodarstwa Krajowego.

Ze sprawozdania, złożonego nowoobranemu Komitetowi przez referenta, okazało się, że poprzedni Komitet uchwalił wnioski o udzielenie kredytów budowlanych na ogólną sumę około 30,000,000.— zł. Ponieważ na pokrycie tych wniosków wyasygnowana została przez władze państwowe na rok 1927 suma zł. 6,745,000.—, których repartycja dokonana została w październiku i listopadzie 1927 roku, Komitet zanulował wnioski przez Bank Gospodarstwa Krajowego nierozpatrzone i zażądał ich zwrotu

Z przydzielonych następnie na cele rozbudowy własnych funduszy Banku Gospodarstwa Krajowego w wysokości zł. 2,000,000.— oraz dodatkowo zł. 5,000,000.— Komitet Rozbudowy przeznaczył zł. 2,000,000.—, jako zaliczkę na budowę kolonii mieszkaniowej na Polesiu Konstantynowskim, zaś zł. 5,000,000.— podzielił stosownie do zasad repartycji, określonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Z powyższej sumy przypadło: a) dla Spółdzielni — zł. 1,000,000.—, b) dla osób prywatnych — zł. 4,000,000.—

Na całkowitą budowę kolonji na Polesiu Konstantynowskiem Komitet uchwalił wniosek w wysokości zł. 21,500,000.—, przeznaczając na ten cel zarówno fundusze kontyngentowe na rok 1928, jak i ew. pożyczki, zaciągnięte na mocy art. 28 Rozporządzenia o rozbudowie miast. Napływające stale do Komitetu podania o kredyty budowlane na budowę nowych obiektów, na ukończenie już rozpoczętych, wzgl. o kredyty dodatkowe na budowę już finansowane, a będące na ukończeniu, Komitet załatwił przychylnie, — pozostawiając petentom możliwość korzystania z art. 28, t. zn. prowadzenia budowy z funduszy poza Państwowym Funduszem Budowlanym, z prawem otrzymania po ukończeniu budowy kredyty długoterminowego w listach zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego. Naskutek polecenia Ministerstwa Skarbu, które ze względu na ogólną sytuację finansową państwa ograniczyło możliwość korzystania z art. 28, Komitet Rozbudowy zmienił odnośne wnioski dla budowli, które są już na ukończeniu, zaś poprzednio były z funduszy państwowych finansowane, przydzielając dla nich dalsze kredyty z kontyngentu na rok 1929 w ogólnej sumie zł. 2,289,000.— (z czego zł. 960,000.— dla Spółdzielni oraz złotych 1,329,000.— dla osób prywatnych), by w ten sposób przyczynić się do ukończenia 41 budowli i skonwertowania udzielonych pożyczek krótkoterminowych w ogólnej sumie zł. 9,552,000.

Pozostałą część kontyngentu z roku 1929, jak również ew. inne przydziały kredytów na rozbudowę uchwalono zużyć na ukończenie budowy kolonji na Polesiu Konstantynowskiem. Dla budowli już rozpoczętych wzgl. wyprowadzonych pod dach, lecz dotychczas nie finansowanych z kredytów państwowych, Komitet Rozbudowy zabiega w Ministerstwie Skarbu oraz w Banku Gospodarstwa Krajowego o pozyskanie specjalnych kredytów z funduszy własnych Banku Gospodarstwa Krajowego. Komitet uchwalił na tego rodzaju budowie ogółem sumę zł. 4,580,000.—.

Na remont domów, w pierwszej linii na remont zrujnowanych mieszkań, Komitet Rozbudowy uchwalił 50 wniosków na ogólną sumę 365,000.— zł. Do dyspozycji Komitetu pozostało na ten cel jeszcze zł. 135,000.—

W okresie sprawozdawczym Komitet przyznał na budowę ogółem zł. 29,750,000.—, z czego:

Gminie m. Łodzi	zł. 21,620,000.—
Spółdzielniom mieszkaniowym	„ 1,741,000.—
Instytucjom humanitarno-społecznym	„ 238,000.—
Osobom prywatnym	„ 6,150,500.—

Komitet Rozbudowy wyłonił podkomisję do przygotowywania materiału na posiedzenia Komitetu oraz Komisję Rewizyjną do sprawdzania stanu budowli, na które przyznano kredyty państwowe. W skład podkomisji weszli: 1. ławnik Izdebski — przewodniczący, 2. ławnik Kuk, 3. radny Pogonowski, 4. radny Potkański, 5. p. St. Pawłowski, przyczem dwaj ostatni stanowią skład Komisji Rewizyjnej.

Komitet Rozbudowy odbył w okresie sprawozdawczym 12 plenarnych posiedzeń, na których rozpatrywał sprawy przygotowane poprzednio na 24 posiedzeniach podkomisji. Rozpatrzone ogółem 370 podań, z czego 238 o udzielenie pożyczki na budowę, 67 na remont, 65 innych. Zakwalifikowano 37 budowli, jako wykonane i nadające się do skonwertowania, w 48 wypadkach uznano budynki za niewykończone. Komisja Rewizyjna sprawdziła w 61 wyjazdach stan 291 budowli.

Do najbliższych zadań Komitetu należy: 1) ustalenie wysokości czynszu komornianego w budowlach, wzniesionych przy pomocy kredytów państwowych; 2) opracowanie programu rozbudowy miasta; 3) wyszukanie i ew. nabycie terenów pod przyszłą rozbudowę; 4) opracowanie typów dla budynków mieszkalnych, mających powstać na wymienionych terenach; 5) opracowanie wniosków na Państwową Radę Rozbudowy Miast — w kierunku rozszerzenia kompetencji Komitetów Rozbudowy.

SPRAWOZDANIE

z działalności Wydziału Finansowego w r. budż. 1928/29

1. DZIAŁ BUDŻETOWY.

Ponieważ nowe władze m. Łodzi rozpoczęły urzędowanie w dniu 29 listopada 1927 roku, a dla zapoznania się z całokształtem gospodarki miejskiej w celu zakreslenia planów gospodarczych na okres budżetowy 1928/29 trzeba było wyteżonej kilkumiesięcznej pracy, zwłaszcza, że nowy Zarząd Miejski musiał uprzednio załatwić sprawę dodatkowego budżetu na rok admin. 1927/28, Magistrat m. Łodzi ułożył Zamierzenia Skarbowe na rok admin. 1928/29 dopiero w marcu 1928 roku.

Zamierzenia Skarbowe, rozpatrzone i zaaprobowane przez Komisję Finansowo-Budżetową, zostały uchwalone przez Radę Miejską na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia r. b.

W konsekwencji późnego uchwalenia preliminarza budżetowego Magistrat zmuszony był gospodarować w ciągu miesiąca kwietnia 1928 roku na podstawie prowizorium budżetowego, udzielonego mu przez Radę Miejską w wysokości 1/12 kredytów budżetu 1927/28 roku.

Pragnąc uniknąć gospodarki, opartej na prowizorium budżetowym, oraz przedłożyć władzom nadzorczym Zamierzenia Skarbowe do zatwierdzenia w terminie przepisowym, Magistrat zakończył definitywnie sprawę, związane z budżetem na rok admin. 1929/30, już w grudniu 1928 roku.

Po całomiesięcznym rozpatrywaniu preliminarza przez Komisję Finansowo-Budżetową, Rada Miejska na posiedzeniu w dniu 28 lutego uchwaliła budżet, przewidujący:

w e w p ł y w a c h :

	1929/30 preliminarz	1928/29 wykonanie budżetu	1927/28
zwyczajnych	zł. 30.784.878	zł. 34.474.516.28	zł. 30.036.104.84
nadzwyczajnych	„ 23.839.254	„ 25.436.656.88	„ 4.803.894.56
	zł. 54.624.132	zł. 59.911.173.16	zł. 34.839.999.40
przedsiębiorstwa	„ 16.898.351	„ 16.768.750.75	„ 13.880.635.85
	zł. 71.522.483	zł. 76.679.923.91	zł. 48.720.635.25

w w y d a t k a c h :

	1929/30 preliminarz	1928/29 wykonanie budżetu	1927/28
zwyczajnych	zł. 29.459.132	zł. 26.266.041.10	zł. 20.668.118.28
nadzwyczajnych	„ 25.165.000	„ 29.249.152.36	„ 11.924.939.39
	zł. 54.624.132	zł. 55.515.193.46	zł. 32.593.057.67
przedsiębiorstwa	„ 16.898.351	„ 16.768.750.75	„ 13.880.635.85
	zł. 71.522.483	zł. 72.283.944.21	zł. 46.473.693.52

W okresie sprawozdawczym Oddział Rachuby sporządził obrachunek roczny Zarządu m. Łodzi za 1927/28 rok.

2. DZIAŁ BUCHALTERYJNY.

W okresie sprawozdawczym buchalterja — na podstawie zaksięgowanych dowodów kasowych — wykazała:

w e w p ł y w a c h :

zaległych zarządzeń wpłaty z r. 1927/28	zł. 2.555.713.69	
wystawionych asygnat w okresie budż.	„ 62.252.148.95	zł. 64.807.862.64
zrealizowanych asygnacji przez Kasę Miejską	„	„ 63.821.815.09
niezrealizowanych asygn., jako pozostałość na 1929/30 r.,	zł.	986.047.55

Suma zł. 986.047.55 powstała z powodu niewpłacenia należności następujących:

Czynsz dzierżawny za lokale i grunta miejskie	zł.	3.656.20
Ze sprzedaży ruchomości	„	2.105.25
Opłata od towarzystw koncesjonowanych	„	429.611.33
Subwencje od Kasy Chorych na walkę z gruźlicą	„	18.000.—
Zasiłki, należne pracownikom od Kasy Chorych	„	32.204.74
Zwroty za wykonane przez Magistrat roboty	„	31.675.21
Opłaty administracyjne	„	21.724.07
Opłaty za korzystanie z urządzeń i zakł. dobra publ.	„	214.003.63
Dodatki do podatków państwowych	„	17.562.21
Podatki samoistne	„	123.822.86
Różne wpływy	„	80.41
Ze sprzedaży gruntów	„	179.48
Kino Oświatowe	„	90.712.35
Cegielnie Miejskie	„	314.64
Oddział Zaopatrywania	„	395.17
	zł.	986.047.55

w w y d a t k a c h :

zaległych zarządzeń wypłaty z r. 1927/28	zł. 2.867.202.19	
wystawionych asygnacji w okresie budż.	„ 57.704.984.12	zł. 60.572.186.31
zrealizowanych asygnacji przez Kasę Miejską	„	„ 59.697.409.16
niezrealizowanych asygn., jako pozostałość na 1929/30 r.,	zł.	874.777.15

Suma zł. 874.777.15 powstała z powodu nieuregulowania należności następujących:

Pobory personalne	zł.	33.196.24
Ubezpieczenia socjalne	„	239.099.56
Komorne	„	11.722.27
Naprawy budowlane i instalacyjne	„	13.602.49
Opał i oświetlenie	„	1.626.47
Zakup ruchomości	„	31.652.29
Materiały kancelaryjne	„	6.666.44
Tramwaje i zaprzęgi	„	32.013.41
Prenumerata pism i oprawa	„	1.884.87
Pobór podatków	„	1.632.45
Subwencje	„	16.800.—
Zwrot podatków	„	178.133.18

Żywność dla instytucyj	zł.	6.271.09
Koszty kuracyjne za chorych	„	14.328.82
Pomoc dla biednych	„	5.220.39
Oświetlenie ulic	„	162.127.43
Różne	„	33.499.80
Za budowlę	„	38.541.95
Drogi i pomiary	„	21.691.—
Zakład Hodowli Roślin	„	3.380.09
Oddział Zaopatrywania	„	19.808.68
Cegielnie Miejskie	„	1.878.23
		<u>zł. 874.777.15</u>

Realizację budżetu w porównaniu z Zamierzeniami Skarbowemi na rok admin. 1928/29 wykazuje poniższe zestawienie:

	w p ł y w y :		w y d a t k i :	
	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne
preliminarz	26.521.241.—	17.674.077.—	26.353.211.—	17.842.107.—
realizacja	36.090.826.77	25.436.477.40	27.985.881.01	29.417.017.23

Kwota zł. 29.417.017.23 obejmuje następujące wydatki nadzwyczajne:

Zakup nieruchomości i spłata długów hipotecznych	zł.	394.318.77
Budowa domów nauczycielskich	„	406,745.81
Budowa kolonji robotniczej	„	8,917,887.18
Budowa kanalizacji	„	9,504,378.55
Budowa cegielni	„	1,362,302.74
Amortyzacja pożyczki krótkoterminowej	„	1,000,000.—
Nowe bruki	„	3,484,498.37
Budowa gmachów szkolnych	„	1,251,775.30
Budowa pomnika Tadeusza Kościuszki	„	46,614.81
Budowa Sanatorjum w Łagiewnikach	„	115,460.73
Inwestycje sportowe	„	65,500.—
Inwestycyjne roboty sezonowe	„	2,371,437.35
Budowa domów wychowawczych	„	403,414.25
Różne inne	„	92,683.37
		<u>zł. 29,417,017.23</u>

Na powyższe wydatki Zarząd m. Łodzi otrzymał z Banku Gospodarstwa Krajowego tytułem pożyczek:

na budowę kanalizacji	zł.	12,000,000.—
„ „ kolonji robotniczej	„	7,300,000.—
„ „ cegielni	„	1,960,000.—
„ „ domów nauczycielskich	„	848,000.—
„ „ domów dla wyeksmitowanych	„	264,000.—
„ „ domu wychowawczego	„	161,500.—
		<u>zł. 22,533,500.—</u>

oraz od Rządu tytułem subwencji na zatrudnienie bezrobotnych

	„	277,251.—
	ogółem	zł. 22,810,751.—
a więc Magistrat pokrył z dochodów własnych	zł.	6,606,266.23

3. ODDZIAŁ POŻYCZEK.

W roku 1928/29 Magistrat, pragnąc zatrudnić jak największą ilość bezrobotnych, oraz zmniejszyć panujący głód mieszkaniowy, postanowił rozszerzyć roboty kanalizacyjne, wykończyć budowę 10 domów mieszkalnych dla nauczycielstwa i prac. miejskich oraz przystąpić do budowy kolonii mieszkaniowej.

Dla uzyskania odpowiednich funduszy prowadzone były pertraktacje z Konsorcjum banków amerykańskich w sprawie zaciągnięcia długoterminowej pożyczki obligacyjnej w wysokości dol. 6,000,000. Realizacja zamierzeń uległa jednak odsunięciu na czas nieograniczony, ponieważ władze państwowe udzieliły pierwszeństwa pożyczce górnośląskiej. W międzyczasie konjunktura finansowa na rynkach zagranicznych uległa znacznemu pogorszeniu, wobec czego emisja pożyczki obligacyjnej musiała ulec zwłoce.

Ażeby nie przerywać rozpoczętych prac, Magistrat poczynił zabiegi o uzyskanie większych kredytów rządowych. Starania po części odniosły pożądane rezultaty, gdyż Ministerstwo Skarbu z ulokowanej w Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczki górnośląskiej przyznało Gminie Miejskiej Łódź krótkoterminowy kredyt w wysokości dol. 2,000,000. Podział sumy tej ustalony został na wspólnem posiedzeniu przedstawicieli Magistratu oraz Banku Gospodarstwa Krajowego w następujący sposób:

a) na budowę domów	zł. 7,300,000.—
b) na kanalizację	„ 8,500,000.—
c) na zakup terenów glin. i bud. cegielni	„ 1,960,000.—
	<u>zł. 17,760,000.—</u>

Jednocześnie na prowadzone roboty inwestycyjne uzyskano z Banku Gospodarstwa Krajowego długoterminową 7% pożyczkę obligacyjną w wysokości zł. 3,500,000.—, którą w całości przeznaczono na budowę kanalizacji. Warunki, na jakich pożyczkę otrzymano, były stosunkowo ciężkie, gdyż strata na kursie obligacji (20%) łącznie z kosztami bankowem wyniosła około zł. 1,000,000.— Zważywszy jednak, iż dzięki otrzymanemu kredytowi znacznie posunięto roboty, co również przyczyniło się do zmniejszenia ilości bezrobotnych, przyjęte warunki znajdują usprawiedliwienie.

Niezależnie od wymienionych obiektów, przy pomocy kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego w sumie zł. 1,273,500 kontynuowano budowę 6 domów nauczycielskich, 2 bloków-domów dla pracowników miejskich, Domu Wychowawczego oraz Domu dla bezdomnych. Zaciągnięte więc w ciągu roku pożyczki wyniosły zł. 22,533,500, spłacono natomiast 1,402,774 oraz odsetek wraz z kosztami zł. 2,410,051.01.

Projektowane przerachowanie pożyczek obligacyjnych definitywnie nie zostało dotąd rozpatrzone przez Ministerstwo Skarbu, wobec czego sprawa ta ulega dalszej zwłoce.

Ogólne zadłużenie miasta na dzień 1 kwietnia 1929 r. stanowią:

miejskie pożyczki obligacyjne	zł. 4,610,603.98
pożyczki rządowe inwestycyjne	„ 26,475,597.35
pożyczki hipoteczne	„ 36,348.—
	<u>zł. 31,122,549.33</u>

Majątek miasta na dzień 1 stycznia 1929 r. przedstawiał się, jak następuje:

wartość placów i budynków	zł. 34,789,011.—	
wartość zielenców i parków	„ 7,140,798.—	zł. 41,929,809.—
wartość urządzeń kanalizacyjn. (w przybliżeniu)	zł. 22,500,000.—	
niewykończone budynki	„ 10,000,000.—	„ 32,500,000.—
ruchomości		„ 4,450,000.—
papiery wartościowe:		
akcje Łódzk. T-wa Elektr.	zł. 6,120,000.—	
akcje Kolei Elektrycznej Łódzk.	„ 3,150,000.—	
akcje Banku Polskiego	„ 25,191.—	„ 9,295,191.—
		<u>zł. 88,175,000.—</u>

Z powyższego wynika, że obciążenie stanowi 35% majątku miejskiego.

4. GŁÓWNA KASA MIEJSKA.

a) Obrót faktyczny Głównej Kasy Miejskiej w poszczególnych m-cach 1928/29 r.

Wpływy:

Miesiące:	Sumy własne.	Sumy przechodnie.	Ogółem.
kwiecień	1,038,611.53	1,208,996.72	2,247,608.25
maj	3,060,818.95	1,559,615.17	4,620,434.12
czerwiec	3,979,877.43	1,685,091.04	5,664,968.47
lipiec	10,353,145.09	1,421,926.16	11,775,071.25
sierpień	11,534,303.75	1,139,183.79	12,673,487.54
wrzesień	4,863,247.94	1,031,899.89	5,895,137.83
październik	6,188,919.52	1,071,784.95	7,260,704.47
listopad	6,971,894.54	1,562,357.61	8,534,252.15
grudzień	4,260,958.17	1,462,248.28	5,723,206.45
styczeń	4,034,629.88	1,766,738.40	5,801,368.28
luty	3,881,846.81	2,244,811.44	6,126,658.25
marzec	6,846,291.19	1,530,379.79	8,376,670.98
razem	zł. 67,014,544.80	17,685,033.24	84,699,578.04

Wydatki:

kwiecień	3,186,904.57	618,281.55	3,805,186.12
maj	3,202,761.09	1,207,966.87	4,410,727.96
czerwiec	5,356,657.78	1,371,727.11	6,728,384.89
lipiec	4,839,642.84	1,361,248.89	6,200,891.73
sierpień	7,037,364.74	1,006,977.10	8,044,341.84
wrzesień	6,715,857.84	1,032,378.74	7,748,236.58
październik	7,898,879.16	1,018,474.12	8,917,353.28
listopad	9,083,537.75	1,010,387.50	10,093,925.25
grudzień	5,702,747.49	1,428,389.85	7,131,137.34
styczeń	3,422,314.22	2,124,497.15	5,546,811.37
luty	3,576,860.20	2,271,132.53	5,847,992.73
marzec	2,866,611.19	3,233,571.83	6,100,183.02
razem	zł. 62,890,138.87	17,685,033.24	80,575,172.11

b) Obrót Kasy Miejskiej w poszczególnych m-cach według rozrachowania sum na właściwe okresy budżetowe:

	Wpływy	Wydatki
kwiecień	2,247,608.25	3,805,186.12
maj	4,620,434.12	4,410,727.96
czerwiec	5,664,968.47	6,728,384.89
lipiec	11,775,071.25	6,200,891.73
sierpień	12,673,487.54	8,044,341.84
wrzesień	5,895,147.83	7,748,236.58
październik	7,260,704.47	8,917,353.28
listopad	8,534,252.15	10,093,925.25
grudzień	5,723,206.45	7,131,137.34
styczeń	5,801,368.28	5,546,811.37
luty	6,126,658.25	5,847,992.73
marzec	8,376,670.98	6,100,183.02
razem	zł. 84,699,578.04	80,575,172.11

Podług poszczególnych tytułów budżetowych obroty Kasy Miejskiej w roku 1928/29 przedstawiają się następująco:

We wpływach:

Dz. I — Budżet administracyjny —

Dochody zwyczajne:

Tyt. I	Majątek komunalny	zł.	417,553.47	
„ II	Przedsiębiorstwa komunalne	„	2,915,142.77	
„ III	Subwencje i dotacje	„	184,236.67	
„ IV	Zwroty	„	1,051,967.88	
„ V	Opłaty administracyjne	„	728,371.68	
„ VI	Opłaty za korzystanie z urzędzeń i zakład. dobra publiczn.	„	2,604,734.62	
„ VII	Dopłaty (opłaty specjalne)	„	224,020.40	
„ VIII	Udział w podatkach państw.	„	4,239,890.23	
„ IX	Dodatki do podatków państw.	„	15,709,567.25	
„ X	Podatki samoistne	„	7,888,637.34	
„ XI	Różne wpływy	„	126,704.46	zł. 36,090,826.77

Dochody nadzwyczajne:

„ XII	Dochody nadzwyczajne	„	2,294,510.92
„ XIII	Zakłady Miejskie	„	25,436,477.40

Dz. III — Sumy przechodnie —

Sumy przechodnie i depozyty	zł.	17,685,033.24
Zaliczki	„	3,192,729.71

Ogółem we wpływach zł. 84,699,578.04

W wydatkach:

Dz. I — Budżet administracyjny —

Wydatki zwyczajne:

Tyt. I	Administracja ogólna	zł.	6,263,317.23
„ II	Majątek komunalny	„	760,530.02
„ III	Przedsiębiorstwa komunalne	—	—

Tyt. IV	Splata długów	zł.	635,040.84	
„ V	Drogi i place publiczne	„	1,511,975.89	
„ Va	Regulacja miasta	„	299,347.67	
„ VI	Oświata	„	4,121,571.63	
„ VII	Kultura i sztuka	„	1,081,482.55	
„ VIII	Zdrowie publiczne	„	6,018,116.92	
„ IX	Opieka społeczna	„	4,296,099.82	
„ X	Popieranie rolnictwa	„	169,513.46	
„ XI	Popieranie przemysłu i handlu	„	874,714.13	
„ XII	Bezpieczeństwo publiczne	„	1,130,787.62	
„ XIII	Różne	„	823,383.23	zł. 27,985,881.01
„ XIV	dz. II — Zakłady Miejskie			„ 2,294,510.92
„ XV	„ III — Wydatki nadzwyczajne			„ 29,417,017.23
	„ IV — Sumy przechodnie:			
	Sumy przechodnie i depozyty	zł.	17,685,033.24	
	Zaliczki	„	3,192,729.71	„ 20,877,762.95
	Ogółem wydatki			<u>zł. 80,575,172.11</u>
	Wpływy:	zł.	84,699,578.04	
	Wydatki:	„	80,575,172.11	
	Pozostałość:	zł.	4,124,405.93	

Sprawozdanie

z działalności Wydziału Statystycznego

w latach 1927—1928.

Okres sprawozdawczy zamyka pierwsze dziesięciolecie istnienia Wydziału Statystycznego. Godzi się przeto rzucić okiem wstecz i zarejestrować pewne fakty, ilustrujące powstanie i rozwój Wydziału. Wydział Statystyczny utworzony został w końcu 1917 roku, a więc w tym okresie okupacji niemieckiej, kiedy zarząd miejski przeszedł już częściowo w ręce przedstawicieli społeczeństwa miejscowego. Inicjatywa zorganizowania Wydziału Statystycznego wyszła od przedstawicielstwa miasta.

Jak stwierdza p. A. Goerne w przedmowie do swej rozprawy p. t. „Z zakresu statystyki szkolnej m. Łodzi” (wyd. 1919 r.), inicjatorem powstania Wydziału Statystycznego był ówczesny radny miejski inż. E. Krasuski, który też gorliwie współdziałał przy organizowaniu Wydziału. W pracach organizacyjnych brali poza tem żywy udział pp.: Mieczysław Hertz, burmistrz Maks Kernbaum i dr. Stanisław Skalski.

Biurowy Wydział rozpoczął działalność 2 stycznia 1918 r. Pierwszą czynnością Wydziału Statystycznego było przeprowadzenie spisu ludności i mieszkań. Dalsze wysiłki Wydziału skierowane były ku zorganizowaniu poszczególnych dziedzin statystyki miejskiej, opartych na systematycznej rejestracji określonych zjawisk. W 1921 r. Wydział zorganizował i przeprowadził największe z dotychczasowych dochodzeń statystycznych, mianowicie spis ludności, mieszkań, upraw rolnych i zwierząt

gospodarskich, posiłkując się olbrzymim zastępem rachmistrzów (około 1,000 osób). Od 1922 roku wydawany jest systematycznie „Rocznik Statystyczny m. Łodzi” w jęz. polskim i francuskim. Zakres badań Wydziału z roku na rok ulega wydatnemu rozszerzeniu. Ogłoszono drukiem szereg prac monograficznych, poświęconych różnym dziedzinom życia miasta Łodzi.

Przewodnictwo Wydziału Statystycznego spoczywało kolejno w rękach: burmistrza Kernbauma, ławnika dr. Stefana Kopcińskiego, prezydenta Aleksego Rzewskiego, ś. p. prezydenta Marjana Cynarskiego, obecnie zaś należy do ławnika Aleksandra Joela.

1. PRACE STATYSTYCZNE.

a) Sekcja statystyki ludnościowej.

Głównym zadaniem sekcji statystyki ludnościowej jest: 1) kontrola sprawozdań tygodniowych, nadsyłanych przez poszczególne parafje i urząd stanu cywilnego, oraz 2) opracowywanie na ich podstawie danych o ruchu naturalnym ludności miasta Łodzi.

Materiały demograficzne podlegają szczegółowemu opracowaniu. Wyniki tych opracowań, ujęte w formę tabelaryczną, ogłaszane są w publikacji Wydziału Statystycznego p. t. „Rocznik Statystyczny m. Łodzi”.

Poza tem Sekcja opracowuje krótkie biuletyny z poszczególnych gałęzi swych badań i przesyła je Głównemu Urzędowi Statystycznemu, Sekcji Higieny Ligi Narodów i t. d.

W związku z szerzącą się epidemią grypy Wydział Statystyczny podjął w styczniu 1927 r. badania, zmierzające do cyfrowego zobrazowania rozmiarów epidemii oraz wahań w jej nasileniu. Zadanie to osiągnięto przez zorganizowanie dochodzeń statystycznych, opartych na meldunkach Kasy Chorych oraz Sekcji Higieny Szkolnej przy Magistracie m. Łodzi. Biuletyny, zawierające wyniki tych badań, przysyłał Wydział Statystyczny czynnikom zainteresowanym: Wydziałowi Zdrowotności Publicznej Magistratu m. Łodzi, Wydziałowi Zdrowia Województwa Łódzkiego oraz Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

Począwszy od dnia 1 stycznia 1928 roku, uległa reorganizacji statystyka ruchu naturalnego ludności. Zmiana polegała na wprowadzeniu nowych, jednolitych dla obszaru całego państwa formularzy sprawozdań o ruchu naturalnym ludności. Zasługuje na podkreślenie, że po raz pierwszy objęte zostało tak podstawową dziedziną badań, jak statystyka naturalnego ruchu ludności, terytorjum całego Państwa Polskiego, poprzednio bowiem jedynie wielkie miasta oraz województwa zachodnie i niektóre południowe prowadziły tę statystykę.

b) Sekcja statystyki administracyjnej i społecznej.

Zakres prac Sekcji statystyki administracyjnej i społecznej jest nader rozległy: sekcja gromadzi, kontroluje i opracowuje sprawozdania cyfrowe poszczególnych agend magistratu, zakładów użyteczności publicznej, instytucyj oświatowych i kulturalnych oraz zbiera i opracowuje dane z zakresu statystyki moralności publicznej, meteorologii i in.

Poza pracami, prowadzonymi stale i systematycznie, wykonano szereg prac specjalnych, mianowicie:

1) przeprowadzono ankietę o stanie szkolnictwa zawodowego w Łodzi; 2) ukończono i opracowano ankietę o warunkach bytu i miesz-

kaniach dozorców domowych w Łodzi; 3) opracowano materiały kartoteki stanu lekarskiego w Łodzi; 4) rozszerzono wydatnie ramy statystyki opieki społecznej; 5) przeprowadzono na terenie Łodzi spis zwierząt gospodarskich.

Zaznaczyć należy, iż opracowane przez Wydział Statystyczny dane o warunkach bytu i mieszkaniach dozorców domowych w Łodzi stały się punktem wyjścia dla zapoczątkowania akcji, zmierzającej do uzdrowienia stosunków mieszkaniowych wśród dozorców domowych. Akcję tę podjął samorząd łódzki.

Wspomnieć też warto, że Wydział Statystyczny w dalszym ciągu uprawiał szersze badania z zakresu statystyki alkoholizmu, zdając sobie sprawę, iż zagadnienie alkoholizmu jest jednym z najbardziej palących i domagających się rychłego rozwiązania problemów natury ogólnospołecznej. Jak i w latach poprzednich, dostarczono władzom policyjnym kart indywidualnych dla zarejestrowania osób, zatrzymanych w stanie nietrzeźwym; wypełnione karty opracowywano w Wydziale. W 1928 r. poddano opracowaniu 4870 kart indywidualnych (każda karta zawiera odpowiedzi na 17 pytań co do osoby pijaka i warunków upicia się).

Na specjalną wzmiankę zasługuje inicjatywa Wydziału Statystycznego w sprawie podjęcia badań, poświęconych warunkom mieszkaniowym nauczycielstwa szkół powszechnych m. Łodzi. Wobec tego, że propozycja Wydziału w sprawie uzupełnienia kart indywidualnych, zawierających personalja nauczycielstwa, danymi o warunkach mieszkaniowych nie została przez władze szkolne uwzględniona, Wydział zainicjował specjalną ankietę w tej sprawie, opierając ją na własnych kwestionariuszach, zawierających pytania co do wielkości mieszkania, jego zaludnienia i t. p. Do realizacji tego projektu przystąpiono już w roku 1929.

W związku z podjętą przez władze miejskie akcją, mającą na celu rozszerzenie dotychczasowych granic miasta Łodzi, Wydział przeprowadził badania nad zagadnieniem inkorporacji terenów podmiejskich w Polsce i zagranicą. Przeprowadzono między innymi ankietę w sprawie obszarów, składu powierzchni oraz rozszerzenia granic, obejmując tą ankietą kilkadziesiąt miast polskich. Poza tem w szeregu miast, których granice uległy ostatnio rozszerzeniu, dokonano na miejscu odpowiednich badań. Wyniki tych badań zostały przedłożone Komisji, która z ramienia Magistratu zajmowała się problemem rozszerzenia granic m. Łodzi.

c) Sekcja statystyki gospodarczej.

Ze względu na wielkie znaczenie badań z zakresu statystyki gospodarczej Łodzi, Wydział Statystyczny stara się, w miarę możliwości o ich pogłębienie i rozszerzenie. Już obecnie kontroli statystycznej podlegają niemal wszystkie, dostępne dla badań cyfrowych, dziedziny życia gospodarczego naszego ośrodka przemysłowego. Wydział Statystyczny uwzględnia w swych badaniach stan uruchomienia przemysłu, stan zatrudnienia w przemyśle, bezrobocie całkowite i częściowe, płace robotnicze, pośrednictwo pracy i emigrację zarobkową, przywóz i wywóz kolejowy, wahania walutowe, protesty wekslowe i t. d. Wszystkie te dziedziny stanowią przedmiot systematycznych badań statystycznych.

Oprócz tego Wydział wykonał w okresie sprawozdawczym szereg prac specjalnych z zakresu statystyki gospodarczej. Wspomniemy przede wszystkim o ankiecie, prowadzonej z ramienia Głównego Urzędu Sta-

tystycznego, a dotyczącej budżetów domowych rodzin robotniczych. Ankieta, obejmująca na terenie Łodzi kilkadziesiąt rodzin, prowadzona była w dalszym ciągu pod kierunkiem i nadzorem Wydziału Statystycznego. W związku z tą ankietą przeprowadzono na prośbę Instytutu Gospodarstwa Społecznego dodatkową ankietę o warunkach mieszkaniowych klasy robotniczej.

W czasie od 1 do 10 grudnia 1927 roku przeprowadzony został w myśl Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1927 roku spis koni, bydła, trzody chlewnej i owiec. Spis został dokonany przy użyciu personelu Wydziału Statystycznego oraz specjalnie zaangażowanego zastępu rachmistrzów spisowych w liczbie 21 osób. Liczba ta odpowiadała podziałowi miasta na 21 okręgów spisowych. Materiały spisowe po sprawdzeniu zostały przekazane Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

Na zasadzie tegoż rozporządzenia Wydział zapoczątkował w końcu 1928 roku prace przygotowawcze w związku z przypadającą w styczniu 1929 roku pierwszą rejestracją płodów rolnych.

Zanotujemy wreszcie, że dla Komisarjatu Aprowizacyjnego przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych opracowywano półmiesięczne sprawozdanie o uboju bydła, spędzie, cenach i t. d., a dla Głównego Urzędu Statystycznego sprawozdania miesięczne o płacach, pobieranych przez niewykwalifikowanych pracowników miejskich.

d) Sekcja statystyki cen.

Referat statystyki cen zbierał systematycznie dane o cenach w przedsiębiorstwach przemysłowych, sklepach i na rynkach. Notowania obejmują ceny 64 artykułów pierwszej potrzeby, ceny zbóż, paszy i ziemiopłodów, ceny odzieży i materiałów odzieżowych, ceny surowców włókienniczych i t. d. Wyprowadzone na podstawie tych notowań ceny przeciętnie brane pod uwagę przy obliczaniu zmian kosztów utrzymania. Obliczenia te dokonywane są co miesiąc przez Lokalną Komisję do badania zmian kosztów utrzymania, która funkcjonuje przy Urzędzie Wojewódzkim.

2. BIBLIOTEKA WYDZIAŁU.

Księgozbiór podręcznej biblioteki naukowej, prowadzonej przez Wydział Statystyczny, wzrósł pokaźnie i składał się ku końcowi okresu sprawozdawczego z 1,600 tomów. Podjęta została reorganizacja biblioteki, polegająca na wprowadzeniu systemu katalogów kartkowych. Poza tem w okresie sprawozdawczym dzięki uzyskaniu specjalnych kredytów zostały oprawione wszystkie w bibliotece tej znajdujące się książki. Księgozbiór biblioteki jest nadal uzupełniany bądź drogą nabywania nowości wydawniczych, bądź drogą wymiany wydawnictw. Jak i w latach poprzednich, wymianę wydawnictw uskuteczniało z szeregiem instytucji pokrewnych zarówno w kraju, jak i zagranicą.

3. PRACE DELEGACJI WYDZIAŁU.

Rozróżnić tu należy dwa okresy: poprzedniej i obecnej kadencji samorządowej.

W poprzedniej kadencji samorządowej, trwającej do końca listopada 1927 roku, w skład delegacji Wydziału Statystycznego wchodził: prezes Rady Miejskiej dr. Bolesław Fichna, radny Bronisław Mazurowski,

radny Antoni Idźkowski, Mieczysław Hertz, dr. Stanisław Skalski i dr. A. Tartakower. Obradom delegacji przewodniczył wiceprezydent inż. Wacław Wojewódzki wzgl. ławnik Franciszek Kruczkowski. Na szeregu posiedzeń delegacji omawiano zasadnicze kwestje, dotyczące organizacji statystyki miejskiej, m. in. zaopiniowano reorganizację dotychczasowego systemu rejestracji ruchu naturalnego ludności, podjęto inicjatywę w sprawie obowiązkowego rejestrowania wypadków zachorowań na grype omówiono i wysunięto projekt wprowadzenia na terenie całego państwa systemu 2 urn wyborczych w wyborach do ciał ustawodawczych i do ciał komunalnych, zainicjowano podjęcie badań nad zdrowotnością działwy szkolnej, uczęszczającej do szkół w nowych i starych gmachach szkolnych.

W obecnej kadencji samorządowej w skład delegacji Wydziału Statystycznego wchodzi: ławnik A. Joel, jako przewodniczący, oraz członkowie: adwokat J. Adamowicz, radny S. Ditrych, M. Helman, M. Hertz, radny J. Hutnik, dr. L. Kirkien, J. Małecki i dr. S. Skalski. Na posiedzeniach delegacji w nowym składzie omawiano sprawy, wprowadzenia do badań Wydziału statystyki nieszczęśliwych wypadków przy pracy, rozszerzenia badań z zakresu statystyki zdrowia roczników wojennych działwy szkolnej, reorganizacji statystyki meldunków, założenia kartoteki nieruchomości, przeprowadzenia ankiety o mieszkaniach nauczycielstwa szkół powszechnych i t. d.

4. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA.

Jesienią 1928 r. opuścił prasę „Rocznik Statystyczny miasta Łodzi” za 1927 rok. Publikacja ta, wydana w jęz. polskim i francuskim, liczy XXVIII+235 str. druku; na tekst jej składają się 364 tablic, zawierających dane z różnych dziedzin życia Łodzi oraz z działalności administracji miejskiej.

W wydaniu „Rocznika za rok 1927” zamieszczono po raz pierwszy dane, dotyczące zadrzewienia, oświetlenia i zabrukowania ulic i placów, zestawiono dane, obrazujące rozwój poszczególnych odłamów narodowościowych ludności miasta Łodzi w ciągu ubiegłego trzydziestolecia, rozszerzono zakres statystyki szpitalnej przez dodanie danych z prywatnych zakładów leczniczych, zmieniono gruntownie układ działu opieki społecznej, podając w nowym układzie wyczerpujące dane z tej ważnej dziedziny gospodarki miejskiej, pozatem wydatnie rozszerzono dział statystyki życia gospodarczego, po raz pierwszy ogłoszono dane z zakresu statystyki podatków państwowych (nowy dział), wreszcie w dziale statystyki budynkowej zamieszczono szereg nowych tablic, zawierających dane o nieruchomościach w Łodzi. Poza tem w „Roczniku” zamieszczono również nieogłaszane dotychczas dane o stanie sprawy mieszkaniowej na terenie m. Łodzi w świetle wyników spisu ludności z dn. 30 września 1921 roku.

„Rocznik” jest przeznaczony przede wszystkim dla sfer samorządowych i naukowych, które z długich kolumn liczb będą czerpały informacje o stanie i potrzebach naszego miasta. Dokładna znajomość danych, zawartych w tej publikacji, ułatwi niewątpliwie zrozumienie i rozwiązanie wielu zagadnień życia Łodzi

W 1927 roku naczelnik Wydziału Statystycznego p. E. Rosset ogłosił drukiem dwie prace, mianowicie: „Oblicze polityczne ludności miasta Łodzi w świetle statystyki wyborczej” oraz „Alkoholizm w miastach pol-

skich”, w roku zaś 1928 — trzy prace: „Ludność powiatu łódzkiego” (studjum statystyczne), „Samorząd a problem mleczny” oraz „Łódź w latach 1860—1870” (zarys historyczno-statystyczny).

Na łamach „Dziennika Zarządu m. Łodzi” umieszczono szereg biuletynów statystycznych, zawierających aktualne dane z różnych gałęzi badań statystycznych.

Ruch służbowy za miesiąc wrzesień 1929 r.

A. ZAANGAŻOWANIA:

a) zaangażowania na stanowiska etatowe:

1. urzędnicy:

1. inż. Sawczyk Wilhelm

z dniem 15.VIII. 1929 r. do Wydziału Budownictwa na stanowisko kierownika Oddz. Architektoniczno-Budowlanego na 6-miesięczny okres pracy próbnej z uposażeniem wedł. II st. sł.

b) zaangażowania na stanowiska pozaetatowe:

1. urzędnicy:

2. ks. Pietrzak Stanisław

z dniem 20.VIII. 1929 r. na stanowisko kapelana Sanatorium w Chojnach Wydz. Zdrowotności Publ.

3. Zalewska Henryka

z dniem 1.IX. 1929 r. do Wydz. Opieki Społecznej na stanowisko wychowawczynie V Miejsk. Domu Wychowawczego z uposażeniem według 1/25 VIII st. sł.

4. Paszkowski Edward

z dniem 31.VII. 1929 r. do Wydz. Budownictwa na stanowisko tymczasowego kancelisty z upos. według 1/25 VIII st. sł.

5. Pacewicz Alfons

z dniem 1.IX. 1929 r. do Wydziału Budownictwa na stan. praktykanta z uposażeniem według 1/25 VIII st. sł.

6. Cywińska Janina

z dniem 2.IX. 1929 r. do Urzędu Zasiłkowego dla Bezr. w charakterze pracownicy umysłowej.

7. Łukomski Tadeusz

z dniem 1.IX. 1929 r. do Wydz. Zdrowotności Publ. w charakterze pracownika kontraktowego na stanowisko sekretarza Miejsk. Apteki Szpit. Wydz. Zdrowotności Publ. z uposażeniem według VII st. sł.

8. Strydinger Edward

z dniem 26.VIII. 1929 r. do Wydz. Podatkowego w charakterze tymczasowego sekwestratora z uposaż. według 1/25 VI st. sł.

9. dr. Sarna Mieczysław

z dniem 1.IX. 1929 r. do Wydz. Opieki Społ. na stanowisko tymczasowego konsultanta Patronatu Prawnego z uposażeniem zł. 4.— za godzinę przy 3 i pół godz. pracy dziennie.

10. ks. Męciński Julian

z dniem 1.IX. 1929 r. do Wydz. Zdrowotności Publ. w charakterze kapelana szpit. w Radogoszczu.

11 Jastrzębski Władysław

z dniem 12.VIII. 1929 r. do Urzędu Zasiłk. dla Bezrobotn. w charakterze pracownika umysłowego.

12. Zawadzka Adela

z dniem 8.VIII. 1929 r. do Urzędu Przemysłowego I Instancji w charakterze tymcz. pracown. na stanowisko sekretarki z uposażeniem według 1/25 VI st. st.

2. niżsi funkcjonariusze:**13. Kaczmarczyk Maciej**

z dniem 1.VIII. 1929 r. do Wydz. Gospodarczego w charakterze pastucha majątku miejskiego Rszew.

14. Kowalczyk Władysław

z dniem 1.VIII. 1929 r. do Wydz. Gospodarczego w charakterze pastucha majątku miejskiego Rszew.

15. Kruszyńska Teodozja

z dniem 8.VIII. 1929 r. do Wydz. Zdrow. Publ. w charakterze tymczasowej dozorczyń Oddz. Szpit. w Radogoszczu z uposażeniem według 1/25 XI st. st.

16. Górską Joanna

z dniem 22.VIII. 1929 r. do Wydz. Opieki Społ. w charakterze tymczasowej szwaczki z uposażeniem według 1/25 X st. st.

17. Wolska Stanisława, 18. Kawecka Bronisława, 19. Bubowicz Stanisława, 20. Motylewska Leonarda, 21. Jakubowska Józefa, 22. Czerwińska Helena

z dniem 12.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowych szwaczek.

23. Solska Otylja, 24. Luzak Marja, 25. Sowińska Stanisława, 26. Kaniowska Franciszka, 27. Tomczak Weronika

z dniem 13.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowych szwaczek.

28. Berent Stanisława, 29. Woźniczko Janina, 30. Czerwińska Julja,**31. Kaczmarska Jadwiga**

z dniem 16.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowych szwaczek.

32. Duczyńska Helena

z dniem 20.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowej szwaczki.

33. Hajman Romuald

z dniem 20.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowego krawca.

34. *Lewandowska Zofja*
z dniem 21.VIII. 1929 r. do Wydziału Opieki Społ. w charakterze tymczasowej szwaczki.
35. *Świątek Andrzej*
z dniem 5.IX. 1929 r. do Wydz. Gospodarczego w charakterze tymczasowego robotnika Składu Materjałów Opałowych z uposażeniem według 1/25 XI st. st.

B. ZWOLNIENIA:

a) zwolnienia ze stanowisk etatowych:

1. urzędnicy:

1. *Wójtówna Ludwika*
manipulantka Miejsk. Biblj. Publ. z dniem 1.VIII. 1929 r.
2. *Szancenbachówna Helena*
praktykantka rachunkowa Wydz. Finansowego z dniem 3.VII. 1929 r.

b) zwolnienia ze stanowisk pozaetatowych:

1. urzędnicy:

3. *Grabowski Kazimierz*
nauczyciel Miejsk. Szkoły Handlowej Wydz. Oświaty i Kultury¹ z dniem 1.IX. 1929 roku.
4. *ks. Kąkolewski Feliks*
kapelan Wydz. Zdrowotności Publicznej z dniem 20.VIII. 1929 r.
5. *Mrygoń Józef*
praktykant Wydz. Zdrowotności Publicznej z dniem 1.IX. 1929 r.
6. *Majewski Janusz*
praktykant Wydz. Zdrowotności Publicznej z dniem 1.IX. 1929 r.
7. *Głowacka Natalja*
kancelistka Biura Wojskowego z dniem 1.IX. 1929 roku.
8. *Erlichówna Eugenia*
kancelistka Urzędu Zasiłkowego dla Bezrobotnych z dniem 1.IX. 1929 roku.
9. *Adamski Henryk*, 10. *Dybowski Gustaw*, 11. *Adamski Józef*, 12. *Kowalski Adam*, 13. *Oleszczakówna Zofja*, 14. *Gorzycka Aniela*, 15. *Markowska Jadwiga*, 16. *Kaganówna Leokadja*, 16. *Saurerówna Małgorzata*, 18. *Woźniak Teofil*, 19. *Lieberman Pola*, 20. *Adamowski Jan*, 21. *Ibkowska Stanisława*, 22. *Proppe Jadwiga*, 23. *Czuczamjerówna Anna*, 24. *Stasic Zygmunt*, 25. *Banasiakówna Helena*, 26. *Przybylakówna Irena*, 27. *Izydorczykówna Łucja*. 28. *Sztandarówna Walerja*
wychowawcy półkolonij letnich Wydz. Opieki Społecznej z dniem 31.VIII. 1929 roku.
29. *Szewczak Zdzisław*, 30. *Kotarska Leokadja*, 31. *Palusińska Marjanna*, 32. *Zamekko Eugenjusz*, 33. *Kobielska Eugenia*, 34. *Kupczyńska Pelagja*
instruktorzy gier i zabaw na boiskach miejskich Sekcji Sportowej Wydz. Zdrowotności Publicznej z dniem 15.IX. 1929 roku.

35. *Sarnecki Ludwik*
kierownik półkolonij letnich Wydz. Opieki Społecznej z dniem 31.VIII. 1929 roku.
36. *Wolski Zygmunt*
wychowawca półkolonij letnich Wydz. Opieki Społecznej z dniem 31.VIII. 1929 roku.
37. *ks. Janiak Stefan*
kapelan szpital. św. Józefa Wydz. Zdrowotności Publicznej z dniem 1.IX. 1929 roku.
38. *Rubinek Riwen*
kancelista Wydz. Podatkowego z dniem 3.IX. 1929 roku.
39. *Klijanowicz Lucjan*
st. rachmistrz Wydz. Budownictwa z dniem 27.IX. 1929 roku.

2. niżsi funkcjonariusze:

40. *Wójcik Michał*
woźny Urzędu Zasiłkowego dla Bezrobotnych z dniem 1.IX. 1929 r.
41. *Muszyński Tomasz*, 42. *Łaski Stanisław*, 43. *Bury Aleksander*,
44. *Włodarczyk Antoni*, 45. *Postler Ferdynand*, 46. *Słodownik Chana*,
47. *Gross Józefa*, 48. *Wolf Wanda*, 49. *Krajewski Bolesław*, 50. *Stani-
szewska Małgorzata*
robotnicy na półkolonjach letnich Wydz. Opieki Społecznej z dniem 31.VIII. 1929 roku.

(Dok. nast.)

Ruch wydawniczy.

„Łódź—Miasto Pracy”. Opracował Edward Rosset, naczelnik Wydziału Statystycznego Magistratu m. Łodzi. Łódź 1929. Wydawnictwo Magistratu m. Łodzi. Str. 100.

Monografia m. Łodzi, w zwięzłym a rzeczowym opracowaniu nacz. Wydziału Statystycznego, p. E. Rosseta, podzielona została na dwie części, z których pierwsza, prócz wiadomości ogólnych, dotyczących położenia geograficznego naszego miasta, zawiera dane o przeszłości historycznej m. Łodzi, — druga zaś obrazuje obecny stan miasta, t. j. zarówno jego dorobek, jak potrzeby i bolączki w poszczególnych dziedzinach gospodarki komunalnej.

Spis rzeczy omawianej monografii obejmuje: I. Wiadomości geograficzne; II. Z przeszłości Łodzi; III. Okres niewoli politycznej i jego skutki; IV. Łódź w okresie wojny światowej; V. Obszar i ludność; VI. Fizjonomia miasta; VII. Stan przemysłu; VIII. Komunikacje; IX. Rozwój oświaty i kultury; X. Zdrowotność i opieka społeczna; XI. Sprawa mieszkaniowa; XII. Urządzenia użyteczności publicznej; XIII. Finanse miejskie; XIV. Władze miejskie; XV. Bibliografia prac o Łodzi.

„Łódź — Miasto Pracy” spełni niewątpliwie z dużym pożytkiem swe zadania informacyjne w stosunku do tych, którzy pragną się zapoznać bliżej z życiem m. Łodzi, przedstawionem w obiektywnych cyfrach i faktach.

Sprawozdanie Rachunkowe Zarządu m. Łodzi za m-c październik 1929 r.

L. p.	Wyszczególnienie	Pg. budżetu 1929/30 r.		Realizacja od 1.IV.—30.IX.1929		Realizacja w październ. 1929 r.		R A Z E M	
		Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
A. Dochody zwyczajne:									
I	Majątek komunalny	426,659		143,652.22		15,042.80		158,695.02	
II	Przedsiębiorstwa komunalne	3,822,191		2,224,062.63		1,156,479.82		3,380,542.45	
III	Subwencje i dotacje	444,899		94,580.23		100,400.—		194,980.23	
IV	Zwroty	929,485		252,299.86		273,366.59		525,666.45	
V	Opłaty administracyjne	996,099		453,513.29		98,622.44		552,135.73	
VI	Opłaty za korzystanie z urządzeń i zakła- dów dobra publiczn.	707,593		165,279.58		143,994.45		309,274.03	
VII	Dopłaty (opłaty specjalne)	295,000		98,236.54		6,398.70		104,635.24	
VIII	Udział w podatkach państw.	3,600,000		1,908,236.24		197,911.13		2,106,147.37	
IX	Dodatek do podatków państw.	13,900,000		6,265,629.16		1,314,537.80		7,580,166.96	
X	Podatki samoistne	6,385,002		2,724,936.62		612,885.60		3,337,822.22	
XI	Różne wpływy	207,617		74,421.13		8,268.80		82,689.93	
		31,714,545		14,404,847.50		3,927,908.13		18,332,755.63	
B. Dochody nadzwyczajne:									
I-VII	Zasiłki inwestycyjne i inne	21,821,220		6,323,871.10		40,029.48		6,363,900.58	
		53,535,765		20,728,718.60		3,967,937.61		24,696,656.21	
XII	Zakłady Miejskie	3,222,618		714,065.82		57,369.78		771,435.60	
XIII	Szpitala Miejskie	2,632,404		118,422.40		24,958.53		143,380.93	
		59,390,787		21,561,206.82		4,050,265.92		25,611,472.74	
	Aserwaty			11,405,863.20		1,629,736.27		13,035,599.47	
	Zaliczki			560,163.66		83,871.62		644,035.28	
				33,527,233.68		5,763,873.81		39,291,107.49	

KRONIKA MIEJSKA.

O pomoc żywnościowo - opałową dla bezrobotnych. Magistrat skierował za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego — memorjał do Min. Pr. i Op. Społ. w sprawie pomocy żywnościowo-opałowej dla bezrobotnych podczas zimy 1929/30 r. Memorjał ten w główniejszych ustępach brzmi jak następuje:

Wzorem lat ubiegłych Magistrat zamierza przyjąć z pomocą w zimie 1929/30 roku bezrobotnym m. Łodzi drogą bezpłatnego wydawania im produktów żywnościowych i opału. Ministerstwo Pracy i Op. Społecznej dotychczas udzielało Magistratowi subwencji na częściowe pokrycie kosztów, związanych z akcją pomocy żywnościowej i opałowej dla bezrobotnych, w ten sposób, że pokrywało koszty zakupu artykułów spożywczych z funduszy skarbowych, Magistrat ponosił natomiast koszty, związane z zakupem opału, kwalifikowaniem bezrobotnych, transportem i przechowywaniem produktów żywnościowych i opału oraz rozdawnictwem wśród bezrobotnych.

Według danych, dostarczonych Magistratowi przez Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy, w dniu 15 listopada 1929 roku na terenie m. Łodzi znajdowało się 15,150 bezrobotnych, z czego 8,377 było uprawnionych do pobierania zasiłków z tytułu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia i 6,773 niepobierających tych zapomóg. Liczba bezrobotnych w tych dniach znacznie wzrosła w związku z zakończeniem prowadzonych przez Magistrat robót sezonowych. Magistrat zaznacza przytem, że w dniu 15 listopada 1929 roku 925 robotników zatrudnionych było tylko w ciągu 3 dni w tygodniu, 1806 w ciągu 4 dni w tygodniu i 6334 w ciągu 5 dni w tygodniu.

Opierając się przeto na wyżej wymienionych cyfrach, które dosadnie ilustrują stan bezrobocia na tere-

nie m. Łodzi, Magistrat — zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej z dnia 17-go października 1929 r. — zwraca się do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z prośbą o udzielenie mu odpowiedniej subwencji na prowadzenie akcji pomocy żywnościowej i opałowej dla bezrobotnych m. Łodzi w zimie 1929/30 roku.

Według obliczeń Magistratu, opartych na doświadczeniu praktyki lat ubiegłych — w roku 1929/30 potrzeba byłoby na pomoc żywnościową dla 8377 bezrobotnych zł. 234 tysięcy 556.—, zaś na pomoc opałową dla 15,150 bezrobotnych zł. 345 tysięcy 420.—.

6 klm. ulic zabrukowano w r. b. Dnia 16 ub. m. zakończony został sezon miejskich robót brukarskich.

Bilans wykonanych robót jest następujący. Zabrukowane zostały kamieniem polnym następujące ulice: Łęczycka, Św. Marcina, Długosza, Gazowa, Lubelska, Warszawska, Przy-Kielma, Szara, Miła, Bednarska, Srebrzyńska, Wąska, Czarna Droga i Pomorska. Łączna długość zabrukowanych ulic wynosi około 6 klm. Przebrukowano ulice: Brzeską, Nad Łódką, Zieloną, Al. Helenowską, Wysoką, Północną, Marysińską, 6-go Sierpnia, Tepera, Wodną, Nawrot, Południową, Karolewską i Wolborską. Ogółem zabrukowano 35 tysięcy metrów kwadr., przebrukowano 40 tysięcy mtr. kw.

Elektryczność na Widzewie i Chojnach. W tych dniach włączone zostało, w obecności wiceprezydenta Rapalskiego i naczelnika Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich — inż. Brzozowskiego, nowozainstalowane oświetlenie elektryczne ulic na Widzewie i Chojnach. Oświetlone zostały elektrycznością następujące ulice: na Widzewie: Graniczna, Bato-rego, Nowy Świat, Nowokolejowa; na Chojnach: Rzgowska (do końca), Śląska, Malczewskiego, Mazurska,

Henryka, Marszałkowska, Kopernika i Kapliczna. Łączna długość ulic oświetlonych w r. b. na Widzewie wynosi 9 km., ulic oświetlonych na Chojnach — 7 km. Zaznaczyć należy, iż na Widzewie oświetlone zostały wszystkie zabudowane ulice.

W r. b. oświetlonych zostanie jeszcze około 50 ulic na Bałutach i Radogoszczu o łącznej długości około 10 km.

Stypendja miejskie dla niezamożnych uczniów szkół średnich. Na posiedzeniu Magistratu w d. 21 ub. m. zatwierdzono wnioski Komisji zapomogowej w sprawie udzielenia zapomóg na wpisy w bieżącym roku szkolnym dwustu czterdziestu siedmiu (247) uczniom i uczenicom łódzkich szkół średnich na ogólną sumę zł. 25,000, przewidzianą na ten cel w budżecie miejskim na rok 1929/30.

Zapomogi wynoszą od 50 do 350 złotych na osobę.

Z Wydziału Zdrowotności Publicznej. Na ostatniemu posiedzeniu komisji gospodarczej delegacja Wydziału Zdrowotności Publicznej postanowiono polepszyć — dorocznym zwyczajem — wikt chorych w szpitalach miejskich w czasie Świąt Bożego Narodzenia. Na ten cel wyasygnowano kwotę 4,365 zł.

Na temże posiedzeniu komisji ustalono warunki, którym odpowiadać powinno mleko, dostarczane do szpitali miejskich.

Pod przewodnictwem p. radnego Ewalda, odbyło się posiedzenie miejskiej komisji do zwalniania z opłat szpitalnych ubogich mieszkańców m. Łodzi. Komisja umorzyła należności od 628 osób, na łączną sumę 54,593 złotych.

Zachorowania na choroby zakaźne. W ciągu tygodnia od 10 do 16 listopada r. b. włącznie zgłoszono do Wydziału Zdrowotności Publicznej następujące przypadki chorób zakaźnych: Dur brzuszny 37 przypadków (w tygodniu poprzednim 39 przypad-

ków), czerwonka 1 przypadek (—), płońica 58 przypadków (63), błonica 27 przypadków (32), dżetwica karku 2 przypadki (2), odra 51 przypadków (33), róża 4 przypadki (4), gorączka połogowa 1 przypadek (1), ospa wietrzna 6 przypadków (2), krztusiec 5 przypadków (3).

Ogółem zanotowano 192 przypadków, w tygodniu poprzednim 179 przypadków.

KARY ZA PRZEKROCZENIA PODATKOWE.

Na posiedzeniu Magistratu w dniu 21 ub. m. postanowiono — w myśl art. 67 Ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych i §§ 5 i 6 Rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dn. 29/XII-1926 r. ukarać grzywnami po 50 złotych następujące osoby za niezłożenie w terminie deklaracji podatkowych, wymaganych od właścicieli nieruchomości:

Frajdłę Szereszewską — Kilińskiego 42, Abrama Józefa Amzela — Al. 1 Maja 32, Moszka - Chaima Lipszyca — Piotrkowska Nr. 294, Lajba Wojdyławskiego — Piotrkowska 218, Edmunda Endego — Piotrkowska 108, Synę Szepsa — Piotrkowska 70, Sarę Poznańską — Piotrkowska 40, Hersza Tenenbauma — Piotrkowska 38, Hendlę Basiewicz — Piotrkowska 36, Rafała Ginzberga — Św. Jerzego — 14-16, Franciszka Linka — Aleja 1 Maja 70-72, Stefanję Binkowską — Al. 1 Maja 46, Moszka Cukiera — Al. 1 Maja 45, Abrama Icka Frajnda — Aleja 1 Maja 9, Lejzera Lewina — Aleja 1 Maja 4, Teodora Becka — Abramowskiego 26, Issera Grynsteina — Al. Kościuszki Nr. 10, Wolfa Marguliesa — Al. Kościuszki Nr. 17, Aleksandra Kwiatkowskiego — Narutowicza 107, Izaaka Borensztejna — Narutowicza 87, Juljusza Omencettera — Nawrót 83, Ruchlę Bierko — 11 Listopada 44, Chila Józefowicza — Stodolniana 15, Artura Wutke'go — Piotrkowska 178 i 180, Tadeusza Czajewskiego — Al. Kościuszki 41, Bernarda Lichtenberga — Piotrkowska 64, Fajgę Olszer — Narutowicza 51, Wiktorję Wein — 6 Sierpnia 100, Rywkę Szattan — 6 Sierpnia 33, Szyję Fiszbajna — Podrzeczna 29, Kaz. Fiszera — Południowa 26, Izraela Krauzego — Północna 17, Zelika Kleina — Narutowicza 74, Mojżesza Tenenbauma — Pomorska 17, Esterę Marjem Szmaraqd — Pomorska 33, Fajgę Berman — Pomorska Nr. 25, Amalję Natalję Handke — Pomorska 62, Icka Kohna — Pomorska 67, Jakóba Glicensztajna — Wolborska 14, Marję Szymańską — Wschodnia 24, Wandę Makus — Wólczajska 19, Cyprę Rosenblum — Wólczajska 63, Fryderyka Becka — Słowiańska 15, Henocha Milgroma — Solna 8, Jadwigę Wolską — Sosnowa 6.

Z ŻYCIA MIAST POLSKICH.

SAMORZĄD STOLECZNY.

Ruch budowlany w Warszawie.

Podług danych statystycznych, w ostatnich czterech latach wybudowano w stolicy, łącznie z pomocą komitetu rozbudowy m. Warszawy, następujące ilości izb: w r. 1925 — 3,453 izb, z poż. B. G. K. 11,706,000 zł.; w r. 1926 — 3,115 izb, z poż. B. G. K. 9,259,000 zł.; w r. 1927—7,473 izb, z poż. B. G. K. 42, 452,000 zł.; w r. 1928 — 2,070 izb, z poż. B. G. K. 27,805,000 zł.

Z zestawienia powyższych cyfr widać, że w Warszawie nie przybywa nawet połowa ilości izb, potrzebnej dla zastąpienia samego tylko ubytku mieszkań, gdy tymczasem wyliczenia tegoż komitetu określają jako minimalną normę roczną, zdolną wpłynąć na zaspokojenie kryzysu mieszkaniowego na 51,000 nowych izb, które Warszawa powinna stale budować.

!Ruch budowlany poza komitetem rozbudowy jest wprost znikomy. W r. 1925 i 1926 wybudowano z funduszy prywatnych po kilkaset izb, w r. 1927 zaś ani jednej. Z tego należy wnioskować, że budownictwo mieszkalne i nadal bez kredytów rozwijać się nie będzie.

Komitet wylicza, że w okresie 5-lecia (1929 — 1933) należy wybudować w Warszawie 305,570 izb, czyli średnio 30,557,000 m. sz. Na realizację takiego projektu budowlanego potrzeba asygnować corocznie przeszło 300 milj. zł. Jest to program minimalny. Pozostaje do rozwikłania pytanie: gdzie szukać środków na realizację projektów budowlanych?

LWÓW.

Został tu uruchomiony Miejski Ośrodek Zdrowia, w tymczasowym

lokalu przy pl. Misjonarskim. Ośrodek Zdrowia ma za główne zadanie ująć całość spraw higieny zapobiegawczej, a więc przede wszystkim opiekę nad matką i dzieckiem i walkę z t. zw. chorobami społecznymi, jak: gruźlica, jaglica, choroby weneryczne etc. Działalność Ośrodka Zdrowia będzie prowadzona w ścisłym kontakcie z działalnością istniejących poradni i instytucji opiekuńczych, a także zakładów leczniczych i lekarzy urzędowych i prywatnych.

Następujące bezpłatne poradnie są obecnie czynne w Ośrodku: Poradnia przeciwgruźlicza i laryngologiczna Poradnia dla niemowląt i dzieci; Poradnia dla dzieci anormalnych; Poradnia skórno - weneryczna dla kobiet; Poradnia dla kobiet ciężarnych; Poradnia przeciwjaglicza; Dział pielęgniarski.

Poza tem w lokalu Ośrodka Zdrowia funkcjonują również niektóre poradnie szkolne. Przewidywane jest w krótkim czasie zorganizowanie w Ośrodku kuchni mlecznej, poradni dentystycznej i przeciwalkoholowej, a także gabinetu Roentgenologicznego i naświetlań lampą kwarcową.

POZNAŃ.

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej, m. Poznań zaciągnie pożyczkę w wysokości 1,5 milj. fr. szwajc. w Banque de Réunion Financière w Genewie za pośrednictwem Banku m. Poznania. Pokrycie pożyczki uzyskane będzie w drodze wypuszczenia obligacji miejskich.

Komitet nagrody literackiej m. Poznania przyznał — pod przewodnictwem p. prezydenta Ratajskiego — nagrodę literacką w wysokości 10,000 złotych Józefowi Weysenhoffowi.